Statistika

SIIT / IIS / SIIT LO

školska 2016/17

Vežbe 6

Pokretanje R-a

1. Unutar foldera OpenStatistics napraviti svoj folder sa oznakom XXNNYY, gde je XX oznaka smera (SW/SL), NN broj indeksa (7→07) i YY godina upisa (2014→14)

2. Kopirati ikonu R-a u svoj direktorijum

3. Podesiti Properties kopirane ikone: u Start In uneti punu putanju do svog foldera (na primer c:\Users\statistika\Desktop\OpenStatistics\SW0014)

4. Pokrenuti R.

5. Isprobati u komandnom promptu

   ```
   x<-sin(1)
   q()
   ```

   Save Workspace Image: Yes
   (biće sačuvan u fajlu .RData, istorija komandi u .Rhistory)

6. Ponovo pokrenuti R

```
objects()
x
```

treba da je $x = 0.841471$.

7. Izračunati u R-u zadatak 4. a)

```
1-pbinom(21,40,.5)
```

8. Izračunati u R-u zadatak 4. c)

```
1-ppois(21,40*.5)
```

9. Približno rešiti zadatak 3. simulacijom u R-u.

```
n<-10000
s<-numeric(n)
for(k in 1:n){s[k]<-sum(runif(30))<17}
p<-mean(s)
```

Vežbe 7

Deskriptivna statistika

1. Neka je dat uzorak

87	103	130	160	180	195	132	145	211	105
145	153	152	138	87	99	93	119	129	145

   a) Odrediti modus i medijanu.

```
x<-c(87,103,130,160,180,195,132,145,211,105,145,153,152,138,87,99,93,119,129,145)
Me<-median(x)
tx<-table(x)
Mo<-as.numeric(names(tx)[which.max(tx)])
```

   b) Izračunati aritmetičku sredinu i standardnu devijaciju uzorka.

```
xn<-mean(x)
n<-length(x)
sn<-sqrt(sd(x)^2*(n-1)/n)
```

c) Odrediti koeficijent spljoštenosti i koeficijent asimetrije.

```
s4<-numeric(n)
for(k in 1:n) s4[k]<-(x[k]-xn)^4
mi4<-mean(s4)
s3<-numeric(n)
for(k in 1:n) s3[k]<-(x[k]-xn)^3
mi3<-mean(s3)
s2<-numeric(n)
for(k in 1:n) s2[k]<-(x[k]-xn)^2
mi2<-mean(s2)

Ks<-mi4/mi2^2
Ka<-mi3/mi2^(3/2)

#momenti
library(e1071)
m4<-moment(x, order=4, center=TRUE)
m3<-moment(x, order=3, center=TRUE)
m2<-moment(x, order=2, center=TRUE)
```

d) Nacrtati uzoračku funkciju raspodele, histogram i poligon.

```
plot.ecdf(x)
hist(x)
mi<-c(80,100,130,170,220)
hist(x,breaks=mi,probability=TRUE,labels=TRUE)
#poligon rucno docrtamo
```

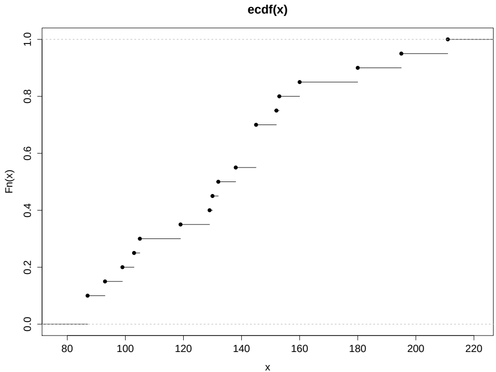

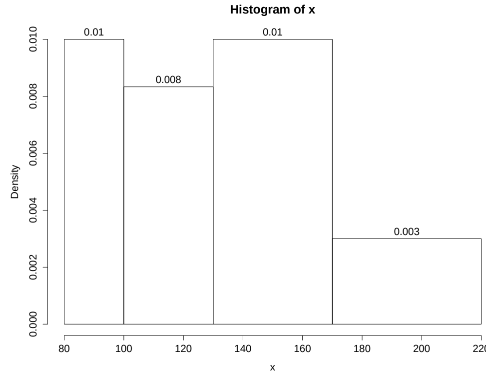

e) Naći kvartile i nacrtati *Q-Q plot* i *Box plot*.

```
summary(x)
IQR(x)
qx<-qnorm((1:n)/n)
plot(qx,sort(x))
qqnorm(x)
qqline(x)
boxplot(x)
```

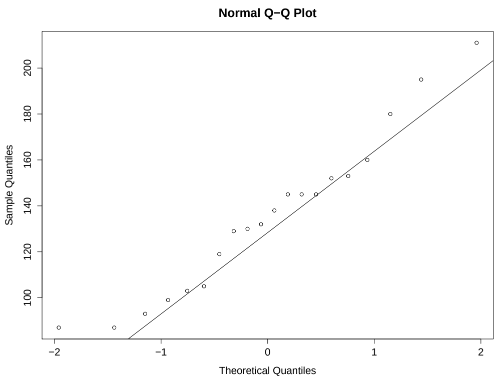

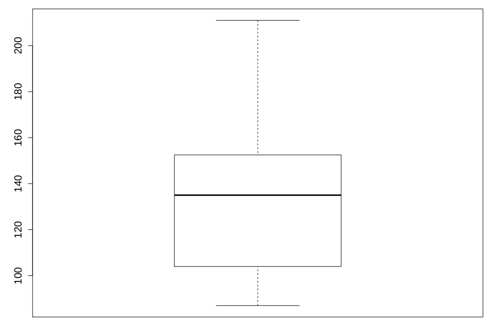

2. Neka je dat intervalni uzorak

I_i	[0,1]	(1,2]	(2,3]	(3,5]	(5,10]	(10,20]
f_i	15	11	7	7	6	4

a) Nacrtati uzoračku funkciju raspodele, histogram i poligon.

I_i	[0,1]	(1,2]	(2,3]	(3,5]	(5,10]	(10,20]
f_i	15	11	7	7	6	4
x_i	0.5	1.5	2.5	4	7.5	15
n_{x_i}	15	26	33	40	46	50
f_n^*	0.3	0.52	0.66	0.8	0.92	1

```
mi<-c(0,1,2,3,5,10,20)
fi <-c(15,11,7,7,6,4)
m0<-mi[1:length(mi)-1]
m1<-mi[2:length(mi)]
xi<-(m0+m1)/2
x<-rep(xi,fi)

f<-cumsum(fi)/sum(fi)
plot.ecdf(x)
hist(x,breaks=mi,probability=TRUE,labels=TRUE)
```

b) Odrediti modus i medijanu.

c) Izračunati aritmetičku sredinu i standardnu devijaciju uzorka.

d) Odrediti koeficijent spljoštenosti i koeficijent asimetrije.

e) Naći kvartile i nacrtati *Q-Q plot* i *Box plot*.

```
Me<-median(x)
tx<-table(x)
Mo<-as.numeric(names(tx)[which.max(tx)])
xn<-mean(x)
n<-length(x)
sn<-sqrt(sd(x)^2*(n-1)/n)
mi4<-moment(x, order=4, center=TRUE)
mi3<-moment(x, order=3, center=TRUE)
mi2<-moment(x, order=2, center=TRUE)
Ks<-mi4/mi2^2
Ka<-mi3/mi2^(3/2)
summary(x)
IQR(x)
qqnorm(x)
qqline(x)
boxplot(x)
```

Domaći rad

Zadaci 141-150 iz zbirke

Manipulisanje podataka

Pokretanje skript fajla iz R-a:

```
setwd("c:\Users\statistika\Desktop\OpenStatistics\SW0014")
source("zadatak1.R")
```

Čuvanje promenljivih

```
load(".RData")                    #ucitavanje promenljivih iz R formata
save.image("novo.RData")          #cuvanje Work space u fajl novo.RData
save(xn,sn, file ="xnsn.rda")     #cuvanje promenljivih xn i sn u fajl xnsn.rda
```

Uvoženje podataka u R

```
FlightDelays<-read.csv("FlightDelays.csv")      #ucitavanje csv tabele
summary(FlightDelays)                           #osnovna deskriptivna statistika
FlightDelays<-edit(FlightDelays)                #otvaranje data editora
str(FlightDelays)                               #vraca strukturu podataka
names(FlightDelays)                             #vraca nazive promenljivih iz tabele
head(FlightDelays)                              #prvih 6 redova
head(FlightDelays,n=10)                         #prvih 10 redova
head(FlightDelays,n=-10)                        #svi redovi osim poslednjih 10
tail(FlightDelays)                              #poslednjih 6 redova
FlightDelays[1:10,1:3]                          #prvih 10 redova, prve 3 promenljive
```

3. Izdvojiti iz kolone Delay vrednosti koje se odnose na ponedeljak i nacrtati *Box plot* za Delay po danima.

```
delay<-FlightDelays$Delay
indeks<-FlightDelays$Day==c("Mon")
delaymon<-delay[indeks]
boxplot(Delay~Day,data=FlightDelays)
```

Vežbe 8

Tačkaste ocene parametara

Metod momenta

Izjednačavamo uzoračke momente sa momentima obeležja.

Metod maksimalne verodostojnsti

Funkcija verodostojnosti

$$L = L(x_1, x_2, \dots, x_n, \theta) = \begin{cases} \varphi(x_1, \theta)\varphi(x_2, \theta)\dots\varphi(x_n, \theta), & \text{neprekidno obeležje,} \\ p(x_1, \theta)p(x_2, \theta)\dots p(x_n, \theta), & \text{diskretno obeležje.} \end{cases}$$

Tražimo θ za koje L dostiže maksimum.

1. Meren je prečnik sfere (u *cm*) pet puta i dobijen je uzorak:

$$6.33, 6.37, 6.36, 6.32, 6.37.$$

Odrediti centrirane ocene matematičkog očekivanja i disperzije obeležja.

```
x<-c(6.33,6.37,6.36,6.32,6.37)
m<-mean(x)
s<-sd(x)^2
```

2. Anketiranjem 100 vozača automobila iz Novog Sada dobijene su prosečne dnevne potrošnje benzina (u litrima).

potrošnja	2	4	5	6	8	10	11	12	13	14
broj vozača	5	10	10	12	18	12	8	10	9	6

Odrediti centrirane ocene matematičkog očekivanja i disperzije potrošnje benzina jednog vozača.

```
xi<-c(2,4,5,6,8,10,11,12,13,14)
fi <-c(5,10,10,12,18,12,8,10,9,6)
x<-rep(xi,fi)
m<-mean(x)
s<-sd(x)^2
```

3. Obeležje X date populacije ima raspodelu $X : \begin{pmatrix} -2 & 0 & 7 \\ \frac{\theta}{5} & \frac{\theta}{5} & 1 - \frac{2\theta}{5} \end{pmatrix}$.

   a) Metodom momenta naći ocenu nepoznatog parametra θ na osnovu uzorka

   $$(0,-2,7,-2).$$

   b) Na osnovu istog uzorka naći ocenu nepoznatog parametra θ metodom maksimalne verodostojnosti.

4. Reakcija oka na jednu vrstu nadražaja ima eksponencijalnu raspodelu $\mathcal{E}(a)$. Eksperiment je izvršen 10 puta i dobijeni su rezultati (izraženi u nano sekundama):

   $$1.41, 1.28, 2.49, 0.95, 0.26, 3.83, 1.56, 3.87, 0.83, 3.37.$$

   Metodom momenta i metodom maksimalne verodostojnosti naći ocenu nepoznatog parametra a.

deskstat.R

```
deskstat<-function(x,mi=NULL){
  #medijana
  Me<-median(x)
  print(paste0("Medijana:", Me))
  #modus
  tx<-table(x)
  Mo<-as.numeric(names(tx)[which.max(tx)])
  print(paste0("Modus:", Mo))
  #aritmeticka sredina
  xn<-mean(x)
  print(paste0("Aritmeticka sredina:",xn))
  #standardna devijacija
  sn<-sqrt(sd(x)^2*(length(x)-1)/length(x))
  print(paste0("Standardna devijacija:",sn))
  # koeficijent spljostenosti i koeficijent asimetrije
  library(e1071)
  mi4<-moment(x, order=4, center=TRUE)
  mi3<-moment(x, order=3, center=TRUE)
  mi2<-moment(x, order=2, center=TRUE)
  Ks<-mi4/mi2^2
  Ka<-mi3/mi2^(3/2)
  print(paste0("Koeficijent spljostenosti:",Ks))
  print(paste0("Koeficijent asimetrije:",Ka))
```

```
  #uzoracka funkcija raspodele
  plot.ecdf(x)
  #histogram
  k=1
  if (is.null(mi)){
    h<-hist(x)
  }
  else{
    h<-hist(x,breaks=mi,probability=TRUE,labels=TRUE)
    k=3
  }
  library(agricolae)
  polygon.freq(h,frequency=k)
  print(summary(x))
  #Q-Q plot
  qqnorm(x)
  qqline(x)
  #Boxplot
  boxplot(x)
}
```

5. Učitati iz fajla TXBirths2004.csv kolonu Weight samo za dečake i napraviti deskriptivnu statistiku

```
podaci<-read.csv("TXBirths2004.csv")
indeks<-podaci$Gender==c("Male")
weightMale<-podaci$Weight[indeks]

source("deskstat.R")
deskstat(weightMale)
```

6. Napraviti deskriptivnu statistiku za kolonu AveKW iz fajla Turbine.csv za mesec jun.

```
podaci<-read.csv("Turbine.csv")
indeks<-substr(podaci$Date2010,1,3)==c("Jun")
podaciJun<-podaci$AveKW[indeks]

source("deskstat.R")
deskstat(podaciJun)
```

7. Napraviti tablice Gausove i Studentove raspodele.

```
#tablica Normalne raspodele
p<-pnorm(seq(from=0, by=0.01, length=350))
dim(p)<-c(10,35)
p<-t(p)
View(p)

#tablica Studentove raspodele
x<-c(1:30,40,60,120,Inf)
p<-c(.75,.9,.975,.99,.995,.9995)
qt<-t(outer(p,x,"qt"))
View(qt)
```

Vežbe 9

Intervali poverenja i testiranje hipoteza

Posmatra se uzorak od 100 slučajnih brojeva iz intervala $(0,1)$.

1. Naći 90% interval poverenja za procenat brojeva koji su veći od 0.75.

```
#interval poverenja za nepoznatu verovatnocu
set.seed(12345)
x<-runif(100)
K<-length(which(x>.75))
n<-length(x)
z<-qnorm((.9+1)/2)
a<-n^2+z^2*n
b<--2*K*n-z^2*n
c<-K^2
d<-b^2-4*a*c
x1<-(-b-sqrt(d))/2/a
x2<-(-b+sqrt(d))/2/a
```

Interval poverenja $I = (0.1948498, 0.3377947)$

2. Testirati hipotezu da je procenat brojeva koji su veći od 0.75 jednak 0.3 sa pragom značajnosti 5%.

   a) Koristeći interval poverenja rađen na predavanjima.

```
# testiranje hipoteze o nepoznatoj verovatnoci
set.seed(12345)
x<-runif(100)
K<-length(which(x>.75))
n<-length(x)
z<-qnorm((.95+1)/2)
a<-n^2+z^2*n
b<--2*K*n-z^2*n
c<-K^2
d<-b^2-4*a*c
x1<-(-b-sqrt(d))/2/a
x2<-(-b+sqrt(d))/2/a
```

$H_0(p = 0.3)$ protiv $H_1(p \neq 0.3)$

$p_0 = 0.3 \in I = (0.184047, 0.3537099) \Rightarrow$ hipoteza H_0 se prihvata

b) Koristeći interval poverenja iz zbirke.

```
p<-K/n
q<-1-p
y1<-p-z*sqrt(p*q/(n-1))
y2<-p+z*sqrt(p*q/(n-1))
```

c) Koristeći `binom.test` iz R-a.

```
>binom.test(K,n,.3,conf.level=.95)

  Exact binomial test

data:  K and n
number of successes = 26, number of trials = 100, p-value = 0.4451
alternative hypothesis: true probability of success is not equal to 0.3
95 percent confidence interval:
 0.1773944 0.3573121
sample estimates:
probability of success
                  0.26
```

Učitati fajl prijemni.csv.

3. Naći 90% interval poverenja za uspeh iz srednje škole.

```
#interval poverenja za ocekivanje m, sigma nepoznato
podaci<-read.csv("prijemni.csv")
uspehSkola<-podaci$skola
n<-length(uspehSkola)
xn<-mean(uspehSkola)
s<-sd(uspehSkola)
t<-qt((1+.9)/2,n-1)
x1<-xn-t*s/sqrt(n)
x2<-xn+t*s/sqrt(n)
```

Interval poverenja $I = (28.1033, 30.99209)$

4. Testirati hipotezu da je srednja vrednost uspeha u srednjoj školi jednaka 32 ($\alpha = 0.05$).

```
# testiranje  hipoteze  o  ocekivanju  m, sigma nepoznato
podaci<-read.csv("prijemni.csv")
uspehSkola<-podaci$skola
n<-length(uspehSkola)
xn<-mean(uspehSkola)
s<-sd(uspehSkola)
t<-qt((1+.95)/2,n-1)
x1<-xn-t*s/sqrt(n)
x2<-xn+t*s/sqrt(n)
```

$H_0(m = 32)$ protiv $H_1(m \neq 32)$

$m_0 = 32 \notin I = (27.81335, 31.28203) \Rightarrow$ hipoteza H_0 se odbacuje

5. Naći 95% interval poverenja za varijansu uspeha iz srednje škole.

```
#interval poverenja za varijansu (disperziju)
podaci<-read.csv("prijemni.csv")
uspehSkola<-podaci$skola
n<-length(uspehSkola)
s<-sd(uspehSkola)^2*(n-1)/n
y1<-qchisq((1+.95)/2,n-1)
y2<-qchisq((1-.95)/2,n-1)
x1<-n*s/y1
x2<-n*s/y2
```

Interval poverenja $I = (19.11832, 47.54454)$

6. Testirati hipotezu o jednakosti srednje vrednosti uspeha na prijemnom kod muških i ženskih kandidata ($\alpha = 0.05$).

```
# testiranje hipoteze o jednakosti srednjih vrednosti dva obelezja
podaci<-read.csv("prijemni.csv")
prijemniM<-podaci$prijemni[podaci$pol=="m"]
prijemniZ<-podaci$prijemni[podaci$pol=="z"]
n1<-length(prijemniM)
n2<-length(prijemniZ)
xn1<-mean(prijemniM)
xn2<-mean(prijemniZ)
s1<-sd(prijemniM)^2*(n1-1)/n1
s2<-sd(prijemniZ)^2*(n2-1)/n2
t<-qt((1+.95)/2,n1+n2-2)
t0<-(xn1-xn2)/sqrt((n1*s1+n2*s2)/(n1+n2-2))/sqrt(1/n1+1/n2)
```

Nulta hipoteza $H_0(m_1 = m_2)$

$t_0 = -1.739699 \in I = (-2.026192, 2.026192) \Rightarrow$ hipoteza H_0 se prihvata

7. Nacrtati histogram za uspeh iz srednje škole ako su deobne tačke: 10, 25, 30, 35, 40.

```
podaci<-read.csv("prijemni.csv")
uspehSkola<-podaci$skola
hist(uspehSkola,c(10,25,30,35,40),probability=TRUE,labels=TRUE)
```

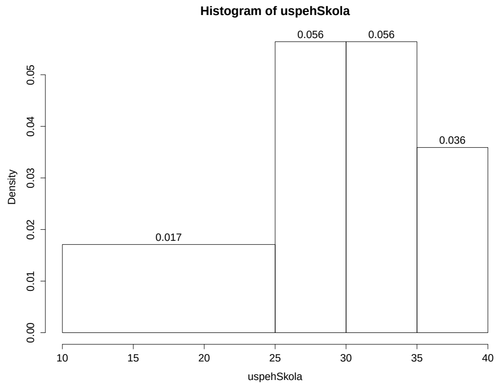

8. Testirati hipotezu da je uspeh u srednjoj školi raspoređen po normalnoj raspodeli ako su grupe za χ^2-test: 10-25, 25-30, 30-35, 35-40 ($\alpha = 0.05$).

```
podaci<-read.csv("prijemni.csv")
uspehSkola<-podaci$skola
mi<-c(10,25,30,35,40)
table(cut(uspehSkola,mi,include.lowest=TRUE,right=TRUE))
fi <-c(10,11,11,7)
n<-length(uspehSkola)
k<-length(fi) #broj intervala
s<-2 #broj parametara koje treba oceniti
xn<-mean(uspehSkola)
sn<-sd(uspehSkola)

#funkcija raspodele
Fx<-function(x){
  return(pnorm((x-xn)/sn)          #pnorm(x,xn,sn)
}
# teorijske verovatnoce
p<-numeric(length(fi))
p[1]<-Fx(mi[2])-Fx(-Inf)
p[2]<-Fx(mi[3])-Fx(mi[2])
p[3]<-Fx(mi[4])-Fx(mi[3])
p[4]<-Fx(Inf)-Fx(mi[4])
```

```
#realizovana vrednost statistike
y0<-sum((fi-n*p)^2/n/p)
#najveca dozvoljena vrednost statistike
y<-qchisq(1-.05,k-1-s)
```

$y_0 = 1.296183 < y = 3.841459 \Rightarrow$ hipoteza H_0 se prihvata

Vežbe 10

1. Testom Kolmogorov-Smirnov testirati hipotezu o saglasnosti datog uzorka sa normalnom raspodelom $\mathcal{N}(10,4)$ ($\alpha = 0.05$).

$0-5$	$5-15$	$15-20$	$20-30$	$30-40$
3	7	10	15	5

```
fi <-c(3,7,10,15,5)
mi<-c(0,5,15,20,30,40)
m0<-mi[1:length(mi)-1]
m1<-mi[2:length(mi)]
xi<-(m0+m1)/2
f<-cumsum(fi)
n<-sum(fi)
Fn<-f/n   #empirijska funkcija  raspodele
Fx<-pnorm(xi,10,4)   #data funkcija  raspodele
#realizovana vrednost  statistike
sqrt(n)*max(abs(Fn-Fx))
```

$2.970034 > 1.36 = \lambda_{0.95} \Rightarrow$ hipoteza H_0 se odbacuje

2. Ispitati nezavisnost obeležja X i Y čije su realizovane vrednosti uzorka:

5	17	9
5	7	19

```
fij <-matrix(c(5,5,17,7,9,19),2,3)
#matrica kontingencije
#f<-matrix(c(5,5,10,17,7,24,9,19,28,31,31,62),3,4)
f<-matrix(nrow=nrow(fij)+1,ncol=ncol(fij)+1)
for (i in 1:nrow(f)){
  for (j in 1:ncol(f)){
    if (i<nrow(f) & j<ncol(f)){f[i,j]=fij[i,j]}
    else if ((i==1 | i==2) & j==ncol(f)){f[i,j]=sum(fij[i,])}
    else if (i==nrow(f) & (j==1 | j==2 | j==3)){f[i,j]=sum(fij[,j])}
    else if (i==nrow(f) & j==ncol(f)){f[i,j]=sum(f[1:i-1,j])}
  }
}
n<-sum(fij) #obim uzorka
#matrica sa teorijskim frekvencijama
ft<-matrix(NA,nrow(fij),ncol(fij))
for (i in 1:nrow(ft)){
  for (j in 1:ncol(ft)){
    ft[i,j]=f[i,ncol(f)]*f[nrow(f),j]/n
  }
}
```

```
#realizovana vrednost statistike
y0<-sum((ft-fij)^2/ft)
#najveca dozvoljena vrednost statistike
y<-qchisq(1-.05,(nrow(fij)-1)*(ncol(fij)-1))
```

H_0 : obeležja X i Y su nezavisna

$y_0 = 7.738095 > y = 5.991465 \Rightarrow$ hipoteza H_0 se odbacuje

3. χ^2-testom ispitati saglasnost obeležja čiji je realizovani uzorak (0.12, 0.14, 0.25, 0.05, 0.02, 0.08, 0.03, 0.04, 0.51, 0.07, 0.42, 0.08, 0.33, 0.36, 0.06, 0.23) sa raspodelom:

$$\varphi(x) = \begin{cases} \theta x^{\theta-1}, & x \in [0,1] \\ 0, & x \notin [0,1] \end{cases}, \theta > 0.$$

```
#uzorak
x<-c(0.12,0.14,0.25,0.05,0.02,0.08,0.03,0.04,0.51,0.07,0.42,0.08,0.33,0.36,0.06,0.23)
xs<-sort(x) #sortiran uzorak
fi <-c(6,5,5) #frekvencije po intervalima (sami konstruisemo intervale)
mi<-c(0,0.07,0.23,1)
n<-sum(fi) #obim uzorka
xn<-mean(x)
theta<-xn/(1-xn) #ocena parametra theta
k<-length(fi) #broj intervala
s<-1 #broj parametara
#funkcija raspodele
Fx <- function(arg){
  if (arg<0){fx=0}
  else if (0<=arg & arg<1){fx=arg^theta}
  else {fx=1}
  return(fx)
}
```

```
# teorijske verovatnoce
p<-numeric(k)
for (i in 1:k){
  p[i]<-Fx(mi[i+1])-Fx(mi[i])
}
#realizovana vrednost statistike
y0<-sum((fi-n*p)^2/n/p)
#najveca dozvoljena vrednost statistike
y<-qchisq(1-.05,k-1-s)
```

$y_0 = 3.39369 < y = 3.841459 \Rightarrow$ hipoteza H_0 se prihvata

4. Nacrtati *Box plot* uspeha iz srednje škole po grupama.

```
podaci<-read.csv("prijemni.csv")
boxplot(skola~grupa,data=podaci)
```

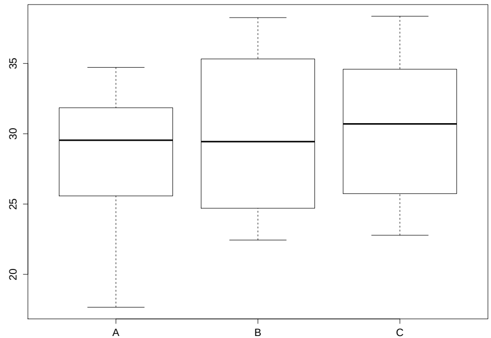

5. Testirati hipotezu o jednakosti srednje vrednosti uspeha iz srednje škole po grupama (ANOVA).

```
>podaci<-read.csv("prijemni.csv")
>anova(lm(skola~grupa,data=podaci))
Analysis of Variance Table

Response: skola
          Df  Sum Sq  Mean Sq  F value  Pr(>F)
grupa      2    26.6   13.300   0.4512  0.6404
Residuals 36  1061.2   29.476

#isto dobijamo i sa komandom
summary(aov(lm(skola~grupa,data=podaci)))
```

$H_0(m_1 = m_2 = m_3)$ protiv $H_1(\exists i,j, m_i \neq m_j)$

Tabela ANOVE: $\begin{array}{ccccc} Df_1 & SSTR & MSTR & F & \alpha^* \\ Df_2 & SSE & MSE & & \end{array}$

Df_1, Df_2 – broj stepeni slobode

F – realizovana vrednost Fišerove test statistike sa Df_1, Df_2 stepeni slobode

α^* – p-vrednost

$\alpha^* = 0.6404 > \alpha = 0.05 \Rightarrow H_0$ se prihvata

6. Naći koeficijent korelacije uspeha iz srednje škole u zavisnosti od uspeha na prijemnom. Prognozirati kom uspehu u srednjoj školi odgovara 35 bodova osvojenih na prijemnom.

```
>podaci<-read.csv("prijemni.csv")
>lm(skola~prijemni,data=podaci)

Call:
lm(formula = skola ~ prijemni, data = podaci)

Coefficients:
(Intercept)     prijemni
  29.784053    -0.008009
```

Jednačina linearne regresije

$$skola = -0.008009 * prijemni + 29.784053$$

```
plot(podaci$prijemni,podaci$skola)
abline(lm(skola~prijemni,data=podaci))
```

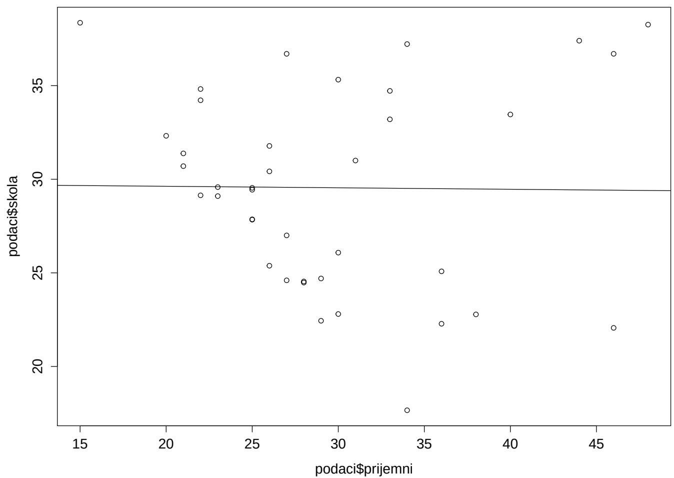

```
# koeficijent korelacije
cor(podaci$skola,podaci$prijemni)

#predikcija
lm(skola~prijemni,data=podaci)$coefficients%*%c(1,35)
```

Koeficijent korelacije $r = -0.01157393$
$|r| < 0.3 \Rightarrow$ uspeh iz srednje škole i uspeh na prijemnom nisu u korelacionoj vezi

Broju od 35 poena osvojenih na prijemnom odgovara 29.50375 poena iz srednje škole.

Vežbe 11

Po jedan uzorak sa dve mašine za pakovanje deterdženta od 10 kg je izmeren na preciznoj vagi.

- 9.81, 9.83, 10.43, 11.13, 9.70, 9.59, 10.88, 10.97, 9.35, 9.34, 9.41, 9.95, 11.03, 10.12, 9.33, 9.73, 10.17, 9.48, 10.89, 10.11, 10.30, 8.87, 9.51, 10.42, 10.02, 10.84, 9.96, 10.15, 10.64, 11.30
- 9.85, 9.30, 9.08, 8.07, 9.22, 9.55, 7.88, 7.84, 8.50, 11.95, 10.92, 9.78, 10.61, 9.49, 7.81, 8.90, 8.60, 8.50, 9.31, 9.97, 8.89, 8.87, 7.23, 7.82, 7.65, 9.11, 8.65, 6.30, 9.38, 8.31, 10.48, 10.56, 9.96, 8.84, 9.10, 11.07, 9.84, 9.75, 9.07, 9.09, 8.96, 8.11, 8.17, 9.73, 9.06, 8.40, 11.12, 9.38, 7.26, 8.69

```
uzorak1<-c(9.81, 9.83, 10.43, 11.13, 9.70, 9.59, 10.88, 10.97, 9.35, 9.34, 9.41, 9.95, 11.03, 10.12, 9.33,
9.73, 10.17, 9.48, 10.89, 10.11, 10.30, 8.87, 9.51, 10.42, 10.02, 10.84, 9.96, 10.15, 10.64, 11.30)

uzorak2<-c(9.85, 9.3, 9.08, 8.07, 9.22, 9.55, 7.88, 7.84, 8.5, 11.95, 10.92, 9.78, 10.61, 9.49, 7.81, 8.9,
8.6, 8.5, 9.31, 9.97, 8.89, 8.87, 7.23, 7.82, 7.65, 9.11, 8.65, 6.3, 9.38, 8.31, 10.48, 10.56, 9.96, 8.84,
9.10, 11.07, 9.84, 9.75, 9.07, 9.09, 8.96, 8.11, 8.17, 9.73, 9.06, 8.40, 11.12, 9.38, 7.26, 8.69)
```

a) Kolmogorov-Smirnov testom testirati hipotezu o saglasnosti prvog uzorka sa normalnom raspodelom $\mathcal{N}(10,0.81)$.

```
> ks.test(uzorak1,'pnorm',10,0.81)

   One-sample Kolmogorov-Smirnov test

data:  uzorak1
D = 0.17074, p-value = 0.3097
alternative hypothesis: two-sided
```

$\alpha^* = 0.3097 > \alpha = 0.05 \Rightarrow$ hipoteza H_0 se prihvata

Napomena:

Vrednost $D = 0.17074$ je realizovana vrednost statistike $D_n = \sup_x |F_n^*(x) - F(x)|$.

Kako je $\sqrt{n_1}D = \sqrt{30} \cdot 0.17074 = 0.9351815 < 1.36$ zaključujemo da se hipoteza H_0 prihvata.

b) χ^2-testom testirati hipotezu o saglasnosti drugog uzorka sa normalnom raspodelom (deobne tačke: 8.0, 8.5, 9.0, 9.5, 10.0).

```
xn<-mean(uzorak2)
sn<-sd(uzorak2)
m<-c(8,8.5,9,9.5,10)
pm<-pnorm(m,xn,sn)
p<-c(pm,1)-c(0,pm)
mi<-c(floor(min(uzorak2)),m,ceiling(max(uzorak2)))
fi <-hist(uzorak2,mi)$counts

y0<-chisq.test(fi,p=p)$statistic
y<-qchisq(.95,length(fi)-1-2) #ocenili smo dva parametra

alpha<-1-pchisq(y0,length(fi)-1-2) #p-vrednost
```

$y_0 = 2.079539 < y = 7.814728 \Rightarrow$ hipoteza H_0 se prihvata

Napomena:

Pošto smo morali da ocenimo 2 parametra, p−vrednost koju vraća `binom.test` nije tačna (ova vrednost bi bila tačna da nije bilo nepoznatih parametara) i moramo peške izračunati α^*.
$\alpha^* = 0.5560632 > \alpha = 0.05 \Rightarrow$ hipoteza H_0 se prihvata

c) Testirati hipotezu da je srednja vrednost prvog uzorka veća od srednje vrednosti drugog.

```
> t.test(uzorak1,uzorak2,alternative='greater')

   Welch Two Sample t-test

data:  uzorak1 and uzorak2
t = 5.3151, df = 77.935, p-value = 4.929e-07
alternative hypothesis: true difference in means is greater than 0
95 percent confidence interval:
 0.7067711       Inf
sample estimates:
mean of x mean of y
 10.10867  9.07960
```

$H_0(m_1 = m_2)$ protiv $H_1(m_1 > m_2)$

$\alpha^* = 4.929e - 07 < \alpha = 0.05 \Rightarrow$ hipoteza H_0 se odbacuje, tj. prihvata se H_1

d) Testirati hipotezu da je srednja vrednost prvog uzorka veća od srednje vrednosti drugog, pod pretpostavkom da imaju jednake varijanse.

```
> t.test(uzorak1,uzorak2,alternative='greater',var.equal=TRUE)

  Two Sample t-test

data:  uzorak1 and uzorak2
t = 4.6821, df = 78, p-value = 5.892e-06
alternative hypothesis: true difference in means is greater than 0
95 percent confidence interval:
 0.6631998       Inf
sample estimates:
mean of x mean of y
 10.10867  9.07960
```

$H_0(m_1 = m_2)$ protiv $H_1(m_1 > m_2)$

$\alpha^* = 5.892e - 06 < \alpha = 0.05 \Rightarrow$ hipoteza H_0 se odbacuje, tj. prihvata se H_1

e) Testirati hipotezu da je standardna devijacija prvog uzorka jednaka 1.

```
n<-length(uzorak1)
s<-sd(uzorak1)^2*(n-1)/n
y1<-qchisq((1+.95)/2,n-1)
y2<-qchisq((1-.95)/2,n-1)
x1<-n*s/y1
x2<-n*s/y2
```

Nulta hipoteza $H_0(\sigma = 1)$

$\sigma_0 = 1 \notin I = (0.2552004, 0.7271325) \Rightarrow$ hipoteza H_0 se odbacuje

f) Testirati hipotezu da su standardne devijacije kod oba uzorka jednake.

```
> var.test(uzorak1,uzorak2)

  F test to compare two variances

data:  uzorak1 and uzorak2
F = 0.33427, num df = 29, denom df = 49, p-value = 0.002289
alternative hypothesis: true ratio of variances is not equal to 1
95 percent confidence interval:
 0.1776679 0.6653103
sample estimates:
ratio of variances
         0.3342673
```

Nulta hipoteza $H_0(\sigma_1^2 = \sigma_2^2)$

$\alpha^* = 0.002289 < \alpha = 0.05 \Rightarrow$ hipoteza H_0 se odbacuje

Vežbe 9, zadatak 2. a)

```
>prop.test(K,n,.3,conf.level=.95,correct=FALSE)

	1-sample proportions test without continuity correction

data:  K out of n, null probability 0.3
X-squared = 0.7619, df = 1, p-value = 0.3827
alternative hypothesis: true p is not equal to 0.3
95 percent confidence interval:
 0.1840470 0.3537099
sample estimates:
   p
0.26
```

$H_0(p = 0.3)$ protiv $H_1(p \neq 0.3)$

$\alpha^* = 0.3827 > \alpha = 0.05 \Rightarrow$ hipoteza H_0 se prihvata

Vežbe 9, zadatak 4.

```
>t.test(uspehSkola,mu=32,conf.level = .95)

   One Sample t-test

data:   uspehSkola
t  = -2.8624, df = 38, p-value = 0.006803
alternative  hypothesis:  true  mean is not equal to 32
95 percent confidence  interval :
 27.81335 31.28203
sample estimates:
mean of x
 29.54769
```

$H_0(m = 32)$ protiv $H_1(m \neq 32)$

$\alpha^* = 0.006803 < \alpha = 0.05 \Rightarrow$ hipoteza H_0 se odbacuje

Vežbe 10, zadatak 2.

```
>chisq.test(matrix(c(5,5,17,7,9,19),2,3))

   Pearson's Chi-squared test

data: fij
X-squared=7.7381, df=2, p-value=0.02088
```

H_0 : obeležja X i Y su nezavisna

$\alpha^* = 0.02088 < \alpha = 0.05 \Rightarrow$ hipoteza H_0 se odbacuje